УДК 811.111’367.6:159.942.5

Гурецька М. В.,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

АСОЦІАТИВНО-ЕМОТИВНІ ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЩО НОМІНУЮТЬ ЕМОЦІЙНИЙ СТАН РОЗДРАТУВАННЯ

У цій статті зроблено спробу виявити та проаналізувати асоціатино-емотивні лексичні одиниці сучасної англійської мови, що номінують емоційний стан роздратування.
Ключові слова: *асоціатино-емотивна лексика, емоційний стан, роздратування.*

В этой статье сделана попытка выявить и проанализировать ассоциативно-эмотивные лексические единицы современного английского языка, что номинируют эмоциональное состояние раздражения.
Ключевые слова: *ассоциативно-эмотивная лексика, эмоциональное состояние, раздражение.*

This article presents an attempt to define and analyze associative-emotive lexical units of the modern English language, which nominate the emotional state of annoyance.
Key words: *associative-emotive lexical units, emotional state, annoyance.*

Постановка наукової проблеми та її значення. Емоції людини є формою вираження її потреб, які виникають внаслідок їх задоволення чи незадоволення. Вони відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку особистості і справляють значний вплив на поведінку людини, регулюючи її та співвідносячи з поведінкою оточуючих. Емоції виконують численні функції, основними з яких є забезпечення соціальної адаптації особистості, пристосування до зовнішнього світу [4, с. 27]. Крім того, вони є своєрідним засобом спілкування. На мовному рівні емоції розглядаються як “специфічний аспект загальної мовленнєвої поведінки комунікантів, що відображається в емоційно насиченому дискурсі” [5, с. 262]. Емоції вербалізуються та маніфестуються мовою, що дає змогу людям не лише говорити про них, а і безпосередньо виражати. При цьому емоційні переживання виражаються не лише вербально, а і невербально через зовнішні фізіологічні зміни, дії та реакції.

Емоції пронизують життя людини і супроводжують її під час будь-якої діяльності, так як вони є одним із найважливіших аспектів людського існування. “Унікальність емоцій, порівняно із іншими об’єктами номінації, перш за все полягає у різноманітності та багатстві мовних засобів їх вираження, які включають відповідну лексику, фразеологізовані синтаксичні конструкції, особливу інтонацію, порядок слів. Основна роль тут належить, безумовно, лексиці” [1, с. 3]. Емоції людини та їх вербалізація вже довгий час є предметом численних досліджень у різних сферах науки, в тому числі і лінгвістики.

Метою цієї праці є виявлення та аналіз асоціативно-емотивних лексичних одиниць сучасної англійської мови, що номінують емоційний стан роздратування. Зазначена мета визначає наступні **завдання**:

– розкрити поняття асоціативно-емотивних лексичних одиниць;
– виявити ці одиниці серед лексики англійської мови, що номінує емоції та емоційні стани;
– проаналізувати та згрупувати номінанти емоційного стану роздратування.

Виклад основного матеріалу. Роздратування – це фрустраційний емоційний стан, пов’язаний із неможливістю задовольнити певну потребу, досягнути мету чи контролювати ситуацію; автоматична негативна реакція нервової системи на зовнішні подразники та враження; проміжна емоція, що передує базовій емоції гніву і відзначається меншою, порівняно з гнівом, інтенсивністю прояву негативних переживань, проте є його активізуючим фактором. Роздратування, як і інші емоційні прояви, відображається в поняттях та значеннях слів і спостерігаються у словесних і текстових маніфестаціях [6, с. 13]. Проте поняття певної емоції та її вираження здійснюються різними групами лексики [2, с. 38]. Лексика, що означає емоції, не є емотивною. Вона індикативна, логіко-предметна, нейтральна. Емоція, яку номінують ці слова, на рівні реалізації являє не безпосереднє почуття, а лише логічну думку про нього. Лексику, що називає емоції, В. Шаховський називає асоціативно-емотивною, так як вона не виражає емоції, а асоціативно відсилає свідомість мовців до сфери емоцій [6, с. 94].

Отже, емоційний стан роздратування номінують такі іменники сучасної англійської мови:

annoyance – the feeling of being annoyed [9, с. 26]: *Alan found the constant noise of the traffic an* <u>*annoyance*</u> [7, с. 51];

irritation – the feeling of being annoyed about something, especially something that happens repeatedly or for a long time: *The heavy traffic is a constant source of* <u>*irritation*</u> [7, с. 861];

exasperation – when you feel annoyed because someone continues to do something that is upsetting you: *Carol sighed in* <u>*exasperation*</u> [7, с. 539];

aggravation – the state of being annoyed and irritated: *I don’t need all this aggravation at work* [8, с. 29];

vexation – when you feel worried or annoyed by something: *Erika stamped her foot in* <u>*vexation*</u> [7, с. 1836];

chafe – a state of vexation and irritation [10]: *Some hunters are* <u>*chafing*</u> *under new restrictions* [7, с. 240];

stir – a feeling of excitement or annoyance: *Plans for the motorway caused quite a* <u>*stir*</u> *among locals* [7, с. 1631];

impatience – annoyance at having to accept delays and other people’s weaknesses: *His* <u>*impatience*</u> *with the slowness of bureaucratic procedures* [7, с. 813];

pique – a feeling of being annoyed or upset, especially because someone has ignored you or insulted you: *He stormed out in a fit of* <u>*pique*</u> [7, с. 1242];

frustration – the feeling of being annoyed, upset or impatient because you cannot control or change a situation or achieve something: *People often feel a sense of* <u>*frustration*</u> *that they are not being promoted quickly enough* [7, с. 651];

© Гурецька М. В., 2012

chagrin – annoyance and disappointment because something has not happened the way you hoped: *Much to her chagrin, I got the job* [7, c. 240];

displeasure – the feeling of being annoyed or not satisfied with someone or something: *Their displeasure at being kept waiting was clear* [7, c. 451] тощо.

До прикметників-дескрипторів, що виражають оцінку певного суб'єкта, предмета чи ситуації, відносимо такі:

annoying – making you feel slightly angry: *It's annoying that we didn't know about it before* [7, c. 51];

irritating – an irritating habit, situation etc keeps annoying you: *He was smiling in a way I found very irritating* [7, c. 861];

bothersome – slightly annoying [7, c. 166];

aggravating – making someone angry or annoyed [7, c. 29];

troublesome – causing problems, in an annoying way: *a troublesome child* [7, c. 1779];

nettlesome – easily nettled, irritable, causing annoyance, vexatious: *The difficulty of distinguishing between lexical units and items in a nomenclature is especially nettlesome in specialized dictionaries* [10];

galling – making you feel upset or angry because of something that is unfair, annoying: *The most galling thing is that the guy who got promoted is less qualified than me* [7, c. 662];

irksome – annoying: *an irksome journey* [7, c. 859];

pesky (informal) – annoying: *Those pesky kids!* [7, c. 1226];

pestiferous (colloquial) – irritating, annoying, constituing a pest or nuisance [10] тощо.

До прикметників, що описують емоційний стан роздратування, належать:

annoyed – slightly angry, irritated: *I'll be annoyed if we don't finish by eight* [7, c. 51];

irritated – feeling annoyed and impatient about something: *John was getting irritated by all her questions* [7, c. 861];

exasperated: very annoyed or upset: *He was becoming exasperated with the child* [7, c. 539];

peeved (informal) – annoyed: *Peeved at his silence, she left* [7, c. 1214];

frustrated – feeling annoyed, upset, and impatient, because you cannot control or change a situation, or achieve something: *He gets frustrated when people don't understand what he's trying to say* [7, c. 651];

upset with someone – unhappy, angry and annoyed: *You're not still upset with me, are you?* [7, c. 1821];

displeased – annoyed or not satisfied: *He looked extremely displeased* [7, c. 451];

nettled (informal) – to be annoyed by what someone says or does: *She was nettled by Holman's remark* [7, c. 1103];

miffed: slightly annoyed or upset: *I felt a bit miffed that no one had told me about the trip* [7, c. 1039] тощо.

Описують емоційний стан роздратування також такі дієслова:

annoy – to make someone feel slightly angry and unhappy about something: *What annoyed him most was that he had received no apology* [7, c. 51];

irritate – to make someone feel annoyed or impatient, especially by doing something many times or for a long period of time: *It really irritates me when he doesn't help around the house* [7, c. 861];

frustrate – if something frustrates you, it makes you feel annoyed or angry because you are unable to do what you want: *The fact that he's working with amateurs really frustrates him* [7, c. 651];

bother – to annoy someone, especially by interrupting them when they are trying to do something: *Danny, don't bother Ellen while she's reading* [7, c. 166];

aggravate – to make somebody angry or annoyed: *What really aggravates me is the way she won't listen* [7, c. 21];

exasperate – to make someone very annoyed by continuing to do something that upsets them: *It exasperates me to hear comments like that* [7, c. 539];

irk – if something irks you, it makes you feel annoyed [7, c. 859];

displease – to annoy somebody or to make somebody angry or upset [9, c. 213];

peeve – irritate, annoy, vex: *She is rather peeved that David doesn't cut more ice* [10];

provoke – incite to anger, enrage, vex, irritate, exasperate; cause anger, resentment or irritation: *Whatever he said wouldn't provoke me* [10];

pester – to annoy someone, especially by asking them many times to do something: *She'd been pestered by reporters for days* [7, c. 1227];

worry – to annoy someone: *The heat didn't seem to worry him* [7, c. 1907];

vex (old-fashioned) – to make someone feel annoyed or worried [7, c. 1836];

get – used to say that something really annoys you: *It really gets me the way he leaves wet towels on the bathroom floor* [7, c. 675] тощо.

Отже, в лексичному корпусі англійської мови існує спеціальна лексика, яка називає емоційний стан роздратування, а також та, яка слугує для опису цього стану. Ці лексичні одиниці не є емотивними. За своєю природою вони нейтральні. Ці найменування емоцій також називають метаемоціями – поняттійними позначеннями стану роздратування. Семантика цих слів – всього лиш образи певних почуттів чи емоцій, асоціації, що виникають у свідомості учасників спілкування при їх найменуванні, а не власне вираження певних почуттів чи емоцій [3, с. 23].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасна англійська мова багата на лексику, що номінує та описує емоційний стан роздратування. Це слова, що не є маркованими емотивністю. Ті ж слова, що власне виражають емоції, є маркованими емотивністю, і представляють величезний інтерес для лінгвістів, що досліджують емоції. Їх детальне вивчення дасть змогу більш глибоко та всебічно проаналізувати лексику сучасної англійської мови, що позначає емоційний стан роздратування.

Список використаної літератури:

1. Бабенко Л. Г. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке / Л. Г. Бабенко. – Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1989. – 184 с.
2. Гриндин В. Н. Психолингвистические функции эмоционально-экспрессивной лексики: Дис. … канд. филол. наук / В. Н. Гриндин. – М., 1976.
3. Ибраев Л.И. Надзнаковость языка. // Вопросы языкознания. – М. : Академия наук, 1981. – № 1.
4. Изард К. Э. Психология эмоций : пер. с англ. / К. Э. Изард – СПб. : Питер, 1999. – 464 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»)
5. Степанов Ю. С. Язык и метод. К современной философии языка / Ю. С. Степанов. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 784 с.
6. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1987. – 188 с.
7. Longman dictionary of contemporary English / [director Della Summers]. – New ed. – Essex, 2003. – 1950 p.
8. Oxford Advanced Learner›s Dictionary of Current English. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 1840 p.
9. Oxford Wordpower Dictionary. – Oxford : Oxford University Press, 2006. – 888 p.
10. Shorter Oxford English Dictionary. – Oxford : Oxford University Press, 2007. – [електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.oxforddictionaries.com/page/askoxfordredirect